

Вікторія СЛОБОДЯН

молодший науковий співробітник,
науково-дослідний центр митної справи,
НДІ фіскальної політики,
м. Хмельницький

**РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКО-БРИТАНСЬКИХ ВІДНОСИНИ
ПІСЛЯ ОФІЦІЙНОГО ПРОГОЛОШЕННЯ BREXIT:
РЕАЛІЇ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

У сучасних умовах, коли Україна на офіційному рівні чітко визначає своїм зовнішньополітичним пріоритетом європейську інтеграцію, а забезпечення своїх стратегічних інтересів у галузі безпеки вбачає у вступі до Північноатлантичного альянсу, науково-практичного значення набуває всебічне вивчення та узагальнення досвіду співпраці України з провідними країнами-членами ЄС і блоку НАТО. Провідне місце при цьому посідають взаємовідносини між Україною та Великою Британією.

Великобританія є однією з найбільш економічно розвинених країн світу. Як член Ради Безпеки ООН і активний учасник європейських військово-політичних і економічних структур вона має величезний вплив на міжнародній арені. Використання значного політичного, виробничого та науково-технічного потенціалу Великої Британії на користь національним інтересам України належить до одного з потенційно перспективних й актуальних напрямів української зовнішньої політики. Тому важливим складником європейської стабільності є двосторонні відносини України і Великої Британії, дипломатичні відносини яких було встановлено 10 січня 1992 року [1]. Однак, у 2019 році

суспільне й політичне невдоволення становищем Великої Британії в ЄС та непереконаливі для більшості громадян Сполученого Королівства результати переговорів прем'єра Д. Кемерона щодо оновлення умов членства Великої Британії у ЄС стали передумовою виходу країни з союзу та отримало назву – Brexit. Злагоджений або хаотичний вихід Великої Британії з ЄС суттєво вплине на майбутні відносини між ними. За всіх сценаріїв між Великою Британією та ЄС збережуться економічні зв'язки та безпекове партнерство, але водночас відбудеться і певна переорієнтація зовнішньої та торговельної політик на інші держави/регіони.

Brexit має значний вплив на європейську політику України, ніж на порядок денний двосторонніх відносин. Вихід Сполученого Королівства серйозно послаблює групу прихильників інтеграції України з ЄС та жорсткої позиції щодо Російської Федерації у питанні санкцій, що вимагає від України більшої уваги до збереження підтримки в ЄС та максимального використання потенціалу відносин з Великою Британією [3].

Для України матиме значення також вплив Brexit на подальший розвиток політики безпеки та оборони ЄС. Повноцінне залучення Великої Британії уможливить співпрацю щодо розширення участі третіх країн у відповідних політиках ЄС. Натомість конфліктний результат створює ризик обмеження участі України в нових безпекових ініціативах. За обох сценаріїв Україна має інтенсивніше співпрацювати з активними в цій сфері державами ЄС (Польща, Румунія, Литва) [2].

У питанні укладення нової угоди про вільну торгівлю з Великою Британією треба враховувати порівняно невелику пріоритетність нашої країни в процесі масового укладення нових

договорів з Великою Британією по всьому світу після Brexit, а також те, що на даному етапі Велика Британія надає більше уваги покращенню інвестиційного клімату та регуляторного середовища, сприяючи відповідним реформам в Україні. Принципове значення для України матиме не стільки вплив Brexit на двосторонні відносини, але і його наслідки для функціонування ЄС у зовнішньополітичній та безпековій сферах.

По-перше, Велика Британія доклала чимало зусиль для запровадження та поновлення санкцій ЄС проти Росії й послідовно виступала за їх посилення. Її вихід зміцнює в ЄС табір держав, прихильний до перегляду санкцій або їх поступового скасування. 2018 року італійський уряд визначив скасування санкцій проти Росії як одне зі завдань коаліційної угоди, а продовження санкцій у грудні 2018 року уможливила передовсім відкрита агресія Росії в Керченській протоці. За відсутності подальших збройних провокацій з боку Російської Федерації у ЄС можуть поновитися заклики до пом'якшення санкцій [4].

По-друге, Велика Британія є державою, що підтримує процес подальшого розширення ЄС (на противагу вимогам його уніфікації й поглиблення) та євроінтеграційні прагнення України. Вихід Великої Британії посилює зосередження ЄС на процесах власного реформування, зокрема на побудові жорсткішої міграційної політики та суворішого прикордонного контролю, що вимагає особливої уваги України до формування коаліцій в ЄС у нових умовах [4].

По-третє, вихід Сполученого Королівства з ЄС кидає для України виклик у контексті нових, незалежних від НАТО, оборонних ініціатив ЄС. Плідні подальші відносини між ЄС та Сполученим Королівством можуть створити для третіх держав

нову модель комплексної співпраці без членства, придатні аспекти якої Україна зможе застосовувати у взаєминах з ЄС [4]. Якщо Великій Британії та ЄС вдасться досягти амбітної домовленості про майбутні відносини у сфері безпеки, для України буде важливо переконати Велику Британію об'єднати зусилля для того, щоб залучення третіх держав до ключових безпекових та оборонних форматів співпраці держав ЄС передбачало нові можливості не лише для Великої Британії, а й для України.

Якщо ж безпекова співпраця між Великою Британією та ЄС ускладнюватиметься, Україна постане перед загрозою фрагментації європейської безпеки. За такого сценарію держави ЄС тяжітимуть до закритішої безпекової співпраці, а темпи ефективної взаємодії держав у НАТО можуть зменшитись. Тоді ключовим завданням для України буде імплементація актуальних проектів у межах співпраці з НАТО. Незалежно від майбутніх відносин між Великою Британією та ЄС Україні важливо активно співпрацювати з державами ЄС (зокрема Польщею, Румунією, Литвою тощо) для їхнього сприяння залученню України до оборонних проектів ЄС [5].

Отже, Brexit не матиме прямого впливу на основні складові двосторонніх британсько-українських відносин, проте на сьогодні Велика Британія все ж таки активно допомагає нашій державі, підтримуючи реформи судової системи, антикорупційних органів; працює над полегшенням наслідків конфлікту на сході України, надаючи допомогу постраждалим, протидіє ґендерно обумовленому насильству, спонсорує розмінування. Варто також очікувати, що Велика Британія й надалі залишатиметься надійним партнером України, хоча обсяги та напрямки допомоги змінюватимуться в залежності від фінансових втрат від Brexit та

динаміки відносин Великої Британії з ЄС. Зрештою, вихід Великої Британії з ЄС ставить перед Україною питання створення нових форм інституційної співпраці між Україною та Великою Британією. Україна може запропонувати Великій Британії укласти угоду про вільну торгівлю, домовитись про поглиблене секторальне співробітництво та посилити безпекову співпрацю. Стратегічним завданням для нашої держави все ж таки залишатиметься побудова якісної тристоронньої комунікації між Україною, ЄС та Великою Британією для вирішення спільних викликів і проблем. Водночас неперіоритетність українського ринку для зовнішньої торгівлі та інвестицій Великої Британії ускладнюють справу. Хоча Україні важливо розпочати попередні переговори з Великою Британією якнайраніше (протягом перехідного періоду або після виходу без угоди), тому для розвитку економічних зв'язків більшу роль відіграватимуть створення вільного від корупційних та інших ризиків інвестиційного та торговельного середовища та успіх багатьох реформ в Україні.

Перелік використаних джерел

1. Наслідки Brexit для України: Як зміняться торгівля і зовнішньополітична підтримка: веб-сайт. URL: https://zik.ua/blogs/naslidky_brexit_dlia_ukrainy_yak_zminytsia_torhivlia_i_zovnishnopolitychna_pidtrymka_957714 (дата звернення 06.05.2020).

2. Після Brexit: Україна і Британія почали офіційні переговори про двосторонню угоду: веб-сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2885350-pisla-brexit-ukraina-i-britania-pocali-oficijni-peregovori-pro-dvostoronnu-ugodu.html> (дата звернення 06.05.2020).

3. Як Brexit змінить політику ЄС і Великобританії щодо України: веб-сайт. URL: <https://www.dw.com/uk/%D1%8F%D0%BA-brexit-%D0%B7%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B8%D1%82%D1%8C-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83-%D1%94%D1%81-%D1%96-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%>

97-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8/a-52208632 (дата звернення 06.05.2020).

4. *Україна* та Британія переглянуть угоду про торгівлю після *Brexit*: веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/ukrayina-ta-britaniya-pereglyanut-ugodu-pro-torgivlyu-pislya-brexit-ukrayinske-posolstvo> (дата звернення 06.05.2020).

5. «Brexit – це вікно можливостей для України»: веб-сайт. URL: <https://hromadske.ua/posts/brexit-ce-vikno-mozhливостей-dlya-ukrayini-intervyu-z-poslineyu-u-velikij-britaniyi> (дата звернення 06.05.2020).